

הערה נחוצה

קראתי בהשקפה את דברי מר י' ליפשיץ על המושבה זכרון יעקב ולמען האמת הנני כוצא לנתחוק להעיר בזה דברים אחדים.

מר ליפשיץ אומר בין יתר דבריו כי ממאה וחמשים משפחות לא נשא ו כי אם כשלושים.

זה לא אמת!

אני בחור בן המושבה ההיא יודע אל נכון כי ישנן כעת בז"י יותר ממאה משפחות, מהם כששים אכרים, בעשרה פקידים, בעשרים פועלים, ויתרם חנונים ובעלי מלאכה שמספרם עולה ג"כ לערך שלשים משפחה.

כנראה לא דיק מר ליפשיץ במספר והמעיש את מספר התושבים בכונה כדי שיוכל להשתמש אח"כ במאמר כאחד הנביאים:

בתים רבים נשמו ושמה יכה שאיה, ובאמת לא דבים ולא יער.

אף יכול אני להעיד כי אף בית אחד לא נשם, וכל הבתים מלאים ב"ה יהודים, אדרבה במיץ השנים האחרונות נוספו עוד בנינים רבים. האכרים בנו להם ארוות ורפתים חדשים, אחדים מהם בנו בתי אבן תחת בתי עץ שהיו להם מכבר, כמו צוקרמן, לובמן, שצמן, ועוד, ובתים אחדים שנתרוקנו ב"י אכרים ופקידים שעזבו את המושבה נושבו ע"י פועלים עברים שנעשו לאכרים באטליט. זאה ועוד אחרת!

מר ליפשיץ פותח את ממיו בשאלה (בתמיה) הזאת היא המושבה כלילת—יופי?

ולהלן הוא נד למושבה שלא עוד ירביצו מים בחוצות והפנסים לא יגיהו את אורם.

מר ליפשיץ מתגעגע אחרי הימים "הטובים" ההם שלא ראה בודאי. ואני, שנהניתי מאור הפנסים, מן הטיוול, מקהלת משוררים ועוד, וטוה, איני מתגעגע כלל וכלל אחרי "זכרון" ההוא. כי או לא היתה זו מושבה אלא עירה קטנה שפנק אותה הנדיב מחבתו היתרה לעיר הנקראת על שם אביו, וזאת היתה "פריו הקטנה", ועכשיו רק עכשיו שזו זכרון החלה להיות מושבה כדבטי רק עתה נוכל לראות בתוכה אכרים אמתים שאינם משלויכים את יהבם על אחרים ואינם מחכים לראש החדש לקבל תמיכה, אלא עובדים הם בזעת אפם להרויח את לחמם, ובשעה שהם שומרים את תבואותיהם כלילות "במרה" או "כבורג" תחת כפת השמים לא אכפת להם כלל אם הפנסים לא יגיהו את אורם בחוצות המושבה, וגם אינם מקפידים ביותר אם הרחובות לא נרכצו פעמים ביום כבשנים הטובות, ותחת זה הם מוציאים עד פרוטתם האחרונה לתקן את הדרכים שעליה ימשכו הבהמות את תבואתם.

איני רוצה לנגע ביתר דבריו של מר ליפשיץ, שיש לערער עליהם קצת. אבל מבטחני כי כל המתעניין במצב הישוב בכלל וזכרון בפרט לא ישים לב לדברי איש אשר עבר פעם או שתיים במושבה וכתב דברים שאין בהם ממשות וצל של אמת.

אלכסנדריה כ"ה תמוז תרס"ז.

ד"ר יצחק הלוי

הידוע היטב ליושבי ארץ ישראל כהיותו שנים אחדות עובד בתור רופא צבא ממשלתנו ורופא ביה"ח "שער ציון" ביפו—הרופא הנכבד הנ"ל נמנה בשבוע האחרון לרופא הבלדיה בעירנו אלכסנדריה.

במשך שתי שנים לשרתו פה ידע במתק לשונו האהוב והלטוף, ובתכונותיו היקרות והנעימות לרכוש לו אהבת כל בני העיר כעשיריה בענייה. אלה האחרנים כפרט רואים בהרופא הנכבד הנ"ל לא רק מרפא את מחלתם הפנימית, הרוחנית, כי גם רופא מתלתם החיצונית, החמרית, כי דר' לוי חוקר ודורש מהבא לשאל בעצתו, לדעת ולהכיר גם את מצבו החמרי של החולה, כי עפ"י, רוב המחלות תבאנה בסכת המחלה העקרית, מחלת הכיס, ה"מחסור", ובטרם שישאלוהו, משתדל רופאנו למלא את מחסורם.

דר' יצחק לוי נולד בסטמבול, נמר את למודיו בביה"ס העליון מוסד הקונדי קסונו; כביה"ס הנ"ל יצאו מוכתרים כל האנשים הגדולים המצוינים מבני עמנו אשר הנם היום בהמשרות היותר גבוהות בהממשלה: אליאם פשה, דוד אפנדי מולכו, בכור אפנדי אישכנו, וכו' וכו'. אחרי קבלו תעודה ממנהל ביה"ס הנ"ל האדון פ'ליקס בלוד, נכנס בביה"ס לרפואות של ממשלתנו בעיר הכירה, ויקבל תעודת רופא בשנת תרנ"ט.

באותה השנה נשלח מצד הממשלה בתור רופא הצבא בדמשק. היה דר' לוי בדמשק שמנה חדשים, ובמשך הזמן הזה למד את הלשון הערבית, וישולח בתור רופא הצבא בדרו. והוא אשר נשלח רק לשלשה חדשים היה אנוס לשבת שבעה חדשים לעשות את הסדרים הנצרכים, ולהשיב משרד רפואות בכל פה.

כשזכו לדמשק נמנה עפ"י בקשת ראשי העדה היהודים לרופא העדה; ובראותו גדל העניות אשר שרר בין אחיו שם השתדל בכל המרץ המצין אותו, ובעזרת האדון צמח מנהל ביה"ס לחכי"ח בעיר זו, ליסד חברת בית חסד לתמוך בידי העניים החולים.

הממשלה העליונה בהכירה לטובה את פעולותיו של הרופא היהודי בצבא הממשלה, מנתה אותו לרופא הצבא בעיר יפו. המשרה הזאת היא חשובה ונכבדה, באשר יפו יושבת על חוף ים, ורכים מתושביה הם גתני ממשלות אחרות והרכה מושבות לא-עותמניות נמצאות בתוכה; ואשר יקבל משרה זו עליו לדעת הרבה לשונות.

אחרי שני חדשים נמנה לרופא העדה היהודית, ואחרי ששה חדשים לרופא ביה"ח "שער ציון" ביפו.

והרופא הנכבד השתדל תמיד להשיב עם אחיו העניים, ובכל הזדמנות שבאה על ידו הראה את אהבתו וחבתו הנפלאה לעמו. חברת "כל ישראל חברים" בפריז ידעה להוקיר את מעשיו ופעולותיו ותכיע לו את רגשות תודותיה כמכתב פרטי בעד עבודתו לטובת העניים שביפו.

בזמן הכולרה בארץ ישראל, עבר דר' יצחק לוי בלי הרף בעד בריאותם של בני העיר וייסד חברת הצלה בין תושבי יפו והמושבות כדי לבוא לעזרת החולים המסכנים ולהספיק כל הדרוש להם למען לא תתפשט הכולרה. ובהוסד החברות האלו, סבלו היהודים מהמתלה הארורה פחות משאר התושבים.

בימים ההם ובעזה עלו מספר המתים בכולרה עד מאה וחמשים ליום, פחת ירושלים שלח רופא מיוחד לרפא את החולים, אך הערכיים לא הפצו לשמוע את פקודותיו, ויָאָנס הרופא להסגר בביתו מבדי לעשות מאומה, וכין כה וכה, מלאך המשתית לא ישב בחבוק ידים וירכה להפיל את חלליו. אז ישלחה הממשלה את בן עמנו זה דר' לוי. כבואו שם טרם כל שם את לבו להעמיד חבלים (קורדון) ולהחזיק את ההסגרים בגבולות "אל עריש" (גבול מצרים) אשר דרך שם פרצה המתלה הנוראה, גם סגר את הדרכים אשר בין עזה, ליפו, ולירושלים, ויהי הוא בעצמו שומר את גבולות ההסגר ברכבו על סוסו שבעה עשר יום, ובה בעת סבב בבתי החולים וישגיח כי ישמרו את פקודותיו. באופן כזה המתלה רפתה מעזה וסביבותיה.

בינתיים החלה המחלה להתפשט ביפו, ותאיץ הממשלה ברופאנו לבוא

שם, וימנה בתור רופא הכבוד של הבלדיה.

הממשלה שמה משמרת חוקה ותסנור את כל המושבות בסביבות יפו באופן כי לא תהיה שום מנע ומשא עם בני העיר. ובני המושבות היו צריכים לסבול הרכה מההסגר הקשה הזה, לולא דר' לוי כי השתדל עד כמה שעלתה בידו להקל מעט באיזור זה לטובת בני המושבות,

דר' יצחק לוי כותב בהעתונים היהודים כמו "נואיש קרוניקל" ה"טיימפ" "ז'ורנאל די סאלוניק" וכותב מאמרים בעניני רפואה בעתונים, המיוחדים לזה, מדבר וכותב בהלשונות: עברית, טורקית, צרפתית, אנגלית, איטלקית, ערבית ויונית.

וזה שתי שנים שהגיע לעירנו אלכסנדריה.

אחרי זמן מה נמנה לרופא במחלקת מחלות הפנימיות בבית החולים של ברוך די מנשה, וביודעו לדבר גם זרנון האשכנזי ע"י שבתו בא"י, מנו אותו מצד העדה היהודית לענות להתחלים האשכנזים מילידי רוסיה. וכמו"כ נמנה לרופא הכללי של כל בתי הספר של העדה.

לפני איזו שנים יסדו בעירנו חברה כללית גדולה ויכונונו מכון לחועלת החולים במחלת השחפת, תחת נשיאות הכבוד של הוד התריו מושל מצרים. לפני שנה אחת ראתה החברה נתיצות גדולה לפתוח מחלקה שניה לענות לחולי השחפת אשר רבו בזמן האחרון, וימנו דר' לוי למנהל ורופא המחלקה.

ובהתבונן הרופא לצערו כי רוב החולים במחלת השחפת הם מבני עמנו העניים בעירנו, השתדל כי המחלקה הנזכרת תפתח קרוב לרחוב היהודים למען יקל להם להמסכנים לבוא שם.

בשבועות האחרנים נדרשו במועצת הבלדיה למנות ששה רופאים לפקח על משמרת בריאות העיר, שבעים רופאים הגישו את בקשותיהם להמועצה להבהר; ובין הששה אשר נבחרו, הוא בן עמנו היקר דר' יצחק הלוי.

חרף עבודתו הקשה ביום ובלילה, מחשבותיו ורעיונותיו תמיד הם להטיב עם האמללים ומשתתף בצרתם. והנני מברך את האדון הנכבד דר' לוי כי יעלה מעלה מעלה, ויהיה לכבוד ולתפארת לעמנו.

בן ציון טראנאן.